

2. Кудрицкий А.В. Киев. Энциклопедический справочник. Киев: Главная редакция Украинской Советской Энциклопедии, 1985. 794 с.
3. Гедз В. Топоніміка київських вулиць періоду нацистської окупації 1941–1943 рр. в історичних дослідженнях. *Військово-історичний меридіан*. Вип. 2 (12). К., 2016. с. 26–33.
4. Звід пам'яток історії та культури України: Енциклопедичне видання: У 28 т. Кн. 1: Ч. 1: А – Л / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. К.: Голов. ред. Зводу пам'яток історії та культури при вид-ві «Українська Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. 608 с.
5. Жариков Л.Н. Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. Том 1. Киев; Киевская область. К.: Будівельник, 1983. 160 с.
6. Звід пам'яток історії та культури України. Енциклопедичне видання. У 28 т. Кн. 1, ч. 3: С-Я / Редкол.: Відп. ред. П. Тронько та ін. К.: Голов. ред. Зводу пам'яток історії та культури при вид-ві «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2011. 1217 с.
7. Друг О., Малаков Д. Особняки Києва. К.: Кий, 2004. 824 с.
8. Малаков Д. Прибуткові будинки Києва. Київ: Кий, 2009. 386 с.

УДК 621.397.13(477.72):373.5.016:94

Звада І. І.

здобувач ІV курсу спеціальності

014.03 Середня освіта (Історія),

Херсонський державний університет, м. Херсон,

науковий керівник – Г.М.Михайленко, к.і.н., доцент

РОЗВИТОК ХЕРСОНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ У ВИКЛАДАННІ КУРСУ ІСТОРІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті розглядаються процеси створення і подальшого функціонування телебачення на території міста Херсона і Херсонської області з архівних джерел. Прослідковано принцип роботи регіонального і центрального телебачення і вплив телебачення на повсякдення громадян. Також порівнюються темпи розвитку телебачення між СРСР і США. Розглядається сучасний стан регіональних телеканалів. А також переглядаються способи і особливості вивчення історії херсонського телебачення в закладах загальної середньої освіти*

***Ключові слова:** телебачення, радіомовлення, реформи, засоби масової інформації, телевежа, позакласний захід, екскурсія*

Телебачення в сучасному світі є одним з найголовніших засобів масової інформації. На телеекранах глядачів транслюють абсолютно різні жанри програм – від концертів до програм про природу. Історія показує який складний шлях було пройдено для того, щоб в сучасному світі перегляд телевізору стало звичною справою.

Телевізійне мовлення розпочинає свою історію в Україні у 1951 році, а саме 6 листопада. Саме тоді у ефірі Київського телецентру вперше була продемонстрована художня кінострічка «Велика заграва». Проте на той час в

Україні не існувало саме національного телебачення: ні за висвітленням, ні за змістом, ні за формою вираження. Існувало лише московське телебачення, яке велось здебільше українською мовою. Першочерговою задачею того часу стояло виробництво сітки телемовлення на території всієї України, створення телестудій та будівництва телецентрів [1].

Так, на території України 1 травня 1955р. розпочала свою роботу Харківська телестудія, 25 серпня 1956 р. – Донецька телестудія, 01 жовтня 1956 року на Одеській телестудії вийшла в ефір перша телепередача, 24 грудня 1957 р. було введено в експлуатацію телевежа, розташована у Високому замку у Львові. Також, 30 квітня 1958р. було засновано Дніпропетровське телебачення, 02 липня 1958р. у м. Луганськ почав працювати програмний телевізійний центр. У подальших роках послідовно відкривались телевізійні центри в таких містах, як Сімферополь, Запоріжжя, Херсон, Миколаїв, Суми, Чернівці, Кіровоград та Ужгород [1].

У березні 1959 року розпочинається історія Херсонської студії телебачення. Виконавчий комітет Херсонської обласної ради депутатів трудящих 29 березня 1958 р., у зв'язку з побудовою ретрансляційної телевізійної станції у м. Херсон, прийняв рішення № 314 «Про заходи з підготовки до організації місцевих телевізійних передач у м. Херсон» [2, арк. 82-83].

Це рішення передбачало передачу обласному управлінню зв'язку будинок колишнього арсеналу військового гарнізону – це корпус №3 по вулиці Перекопській для перебудови під апаратно-студійний комплекс телецентру. Прямо з виставки в Брюсселі до Херсону було доставлено апаратно-студійний комплекс «Район». В цей же час споруджувались приміщення ультракороткохвильової радіостанції та телевізійна вежа [3; 8, 84-85].

19 березня 1959 року за наказом очільника Комітету по радіомовленню і телебаченню при раді Міністрів УРСР була заснована Херсонська студія телебачення. Пробна трансляція відбулася 17 липня 1959 р. і вже з 1 вересня 1959 року почалося щоденне мовлення. Урочисте відкриття студії відбулося 20 вересня 1959 року. Увесь тягар встановлення та наладки телевізійної апаратури взяла на себе група ентузіастів на чолі з В. П. Тимохіним, В. Г. Халіпером. Велика заслуга у розвитку технічної бази належить І. П. Шкарлупі, парку телевізорів – Ю. П. Лісовському. Основний вклад у фінансування усього комплексу робіт зробили колективи суднобудівників, комбайнобудівників, текстильників [3].

Значною подією було створення студії «УТ» (Українського телебачення) в якості порядку телемовлення, синхронного Москві. Цей процес відбувався на одному каналі з ним та довгий час був підвідомчим останньому в ідейному та структурному взаємозв'язку.

Національна телепрограма України – «УТ», яка була приготована Харківською телестудією, вперше вийшла до ефіру 20 січня 1965 р. Впродовж послідовних п'яти років здійснювався послідовний перехід від одиничних виїздів регіональних телестудій з передачами на УТ до виготовлення національних циклів та рубрик, сумісних трансляцій. До 1972 року всі телевізійні покази відбувались на одному каналі, проте 6 березня 1972 року «УТ» було відділено від Центрального телебачення та налагодило мовлення на окремому каналі [4].

На даному етапу телебачення набуло статусу міжнародного та відбулись певні кроки до глобальних та космічних комунікацій. У 1962 р. була заснована Міжнародна телевізійна спілка «Інтербачення», в яку ввійшли телеорганізації ряду союзних республік, водночас із СРСР. Центральне телебачення здійснило підключення до сітки мовлення «Євробачення» за допомогою системи «Інтервізійон» і уперше установило прямі зв'язки з Францією та США. Таким чином відбувся міжнародний обмін кабельними та ретрансляційними передачами [5].

Вже у квітні 1964 року працівники херсонського телебачення досягли такого рівня, що вийшли на республіканський екран. А вже з 6 серпня виходили програми про Херсон і життя у ньому на Центральному телебаченні. З 1969 року Херсонський радіо телецентр вже мав технічну можливість забезпечити прямі виходи на республіканський та всесоюзний екрани з власної телестудії. У 1970 році на Інтербаченні тричі з'являлися інтерв'ю, підготовлені херсонськими тележурналістами [3].

Щодо проблем із створенням передач, то якщо брати технічне забезпечення – усе було чудово, станом на 1987 рік телерадіокомітет повністю перейшов на показ передач у кольоровому зображенні. Але існували проблеми із інформаційним наповненням передач. Багатьом громадсько-політичним, художнім передачам не вистачає глибини і аргументованості, недостатньо висвітлювались питання дозвілля молоді, робота культурно-спортивних комплексів.

Щодо програм, які створювали херсонські телевізійники, то варто згадати передачу «XX століття. Херсонський хронограф» на ХОДТРК «Скіфія». Це величезний масив телепередач, сюжетів, інтерв'ю про видатні події у різних соціальних, громадських, культурних аспектах Херсона, яке спочатку охопило 1970-1973 роки, а в подальшому і наступні роки життя Херсона і його відомих мешканців.

За спільною ініціативою Державного архіву Херсонської області і ХОДТРК «Скіфія» був закладений початок. Задля створення програми виконавча група використовувала кіноплівки минулих років. Як наслідок – унікальний продукт для Херсона і України. В більшості випадків можливості створювати такі передачі були не для всіх, тому що тільки у дванадцяти областях у 1960-1970-ті роки було телебачення, а також неналежне зберігання кіноплівок приводило до їх втрати. На щастя, у Державному архіві Херсонської області зберігається більшість кіноматеріалів другої половини XX століття [6]. Ця програма була особливо популярною серед місцевих жителів, що давало їм нові знання про рідний край.

На сьогоднішній день уваги регіональним мовникам надають мало. Якщо взяти до прикладу США, то жителі штатів переважно дивляться місцеві телеканали. Перевагою США є те що, існування розвинених на високому рівні регіональних ЗМІ є важливою частиною існування країни з таким територіальним устроєм.

«ВТВ плюс» – це приватна телерадіокомпанія. Це одна з перших приватних мовників у Херсоні. Родинний бізнес Віталія і Тетяни Каменських, який почався із продакшн-студії у 1996 року, вже в 2005 році отримав ліцензію від Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на мовлення і працює до сьогодні маючи досить високі рейтинги і популярність

серед херсонців. На сьогоднішній день уваги регіональним мовникам надають мало. Якщо взяти до прикладу США, то жителі штатів переважно дивляться місцеві телеканали. Перевагою США є те що, існування розвинених на високому рівні регіональних ЗМІ є важливою частиною існування країни з таким територіальним устроєм [7].

Щодо викладання даної теми в шкільному курсі було взято до розгляду програми Міністерства освіти і науки України: «Історія: Україна і світ», «Історія України/ Всесвітня історія (профільний рівень)» і «Історія України/ Всесвітня історія (рівень стандарту) 10 – 11 класи, адже тема кваліфікаційної роботи співпадає з хронологічними рамками даних програм [8, 9]. На жаль, в запропонованих Міністерством програмах не виділено окремої теми, до якої можна було б віднести розвиток телебачення. Однак, у програмі «Всесвітня історія» для 11 класу передбачено розділ «Повсякденне життя і культура», де можна на фоні четвертої науково-технічної революції розглянути створення телебачення додавши історію створення і розвитку херсонського телебачення.

Цікавим для дітей є позаурочні заходи для відвідання закладів культури і мистецтва. У Херсоні учні мають можливість відвідати Херсонський обласний краєзнавчий музей, Херсонський художній музей ім. О.Шовкуненка, Херсонський планетарій і, звісно ж, UA: Херсон (ХОДТРК «Скіфія»).

Учні мають змогу подивитися, яка робота стоїть за кожним відділом, як гармонічна робота їх впливає на кінцевий продукт, який показують на телеекрані глядачам. А також побачити тонкощі і особливості роботи закулісся медіа мейкерів на телеканалі. Для старших класів це ще й профорієнтація, де зацікавлені учні можуть побачити весь процес створення контенту на телебаченні.

Таким чином, на завершення можна підсумувати, що розвиток херсонського телебачення мав свої особливості, це проявлялося і у внутрішній роботі і у тематиці програм. Розвиток державних і приватних телеканалів позитивно впливає на ринок телебачення, адже створюється конкуренція. Щодо вивчення херсонського телебачення у школі, то варто зазначити, що найкращим способом ознайомлення із процесами і особливостями роботи телебачення є, спочатку, класна година для вивчення особливостей роботи телецентрів загалом, а потім екскурсії, де учні матимуть змогу побачити всі ці процеси.

Список використаних джерел

1. Коротка історія українського телебачення. Події і дати URL.: <http://tv-remont.info/publ/6-1-0-211>
2. Державний архів Херсонської області, ф. Р-1979, оп. 1, спр. 35, арк. 82-85.
3. Карабанов М.М., Абрамов С.О., Горобцов В.О., Мащенко І.Г. Українське телебачення: вчора, сьогодні, завтра. Київ : Дирекція ФВД, 2006. 348 с.
4. Усенко Ю.В. Розвиток українського телебачення в 50-80-і рр. ХХ ст. *Наукові записки: Зб. наук. статей НПУ ім. М.П.Драгоманова*. Київ: НПУ, 2005. Вип. 60 (педагогічні та історичні науки). С. 356-262.
5. Домбругов Р. Розповіді про телебачення. Київ. 1971. 176 с.
6. Марущак А. Херсонський хронограф. *Константи: альм. соц. дослідж. Херсон*, 2006. №1 (12): Архів і людина. С. 137.

7. Бокаленко О. «Щоб частіше піднімали очі до неба»: Херсонське регіональне телебачення «ВТВ плюс» знімає власні серіали та... програму про Всесвіт. *День*. 2009. №108/109(26 черв.). С. 13

8. Історія України. Всесвітня історія. 10–11 класи. Навчальна програма з історії для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

9. Історія: Україна і світ. 10–11 класи. Навчальна програма з історії для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

УДК 616-036.22:616.932(477.54)«18/19»

Ілюхіна К.О.
магістр історії
Київський національний університет
ім. Тараса Шевченка, м.Київ

ЗАХОДИ БОРотьБИ З ЕПІДЕМІЄЮ ХОЛЕРИ У ХАРКОВІ (XIX – поч. XX ст.)

Анотація. В статті порівняно методи боротьби з холерою, які застосовувались у місті, починаючи від другої до шостої світових епідемій. Розглянуто зміни протиепідемічних заходів в залежності від діючої влади, міського самоврядування у Харкові

Ключові слова: Харків, холера, епідемія, щеплення, вакцинація, дезінфекція

Протягом XIX століття проблема поширення холери, як одного з складних інфекційних захворювань, об'єднувала зусилля країн на конференціях у прагненні досягти угоди щодо ефективних заходів з обмеження поширення епідемій [1, с.11].

За першої епідемії холери в Харкові в 1830 р. було вжито аналогічних заходів що й проти чуми: околиці було оточено військовою вартою, на заставах діяв карантинний огляд з метою не допустити проникнення хвороби усередину міста. Заходи задля дезінфекції за допомогою хлорного газу, сірчаної кислоти та сірчаного газу, спалюванні речей померлих не зменшували смертність в місті, що зростала щодоби, забравши в цілому близько тисячі життів [2, с.259].

Через географічне розташування Харкова, що, знаходячись на перетині шляхів, був вузловим пунктом для вантажів, що перевозились з півдня, забруднених вод річки Лопань та загальний незадовільний санітарний стан міста, був сприятливим місцем для розповсюдження холери[3, с.4;4,с.3;5,с.4].

Перші спроби вакцинації з 1895 р. в Європі, вартість яких складала 7 фунтів за ін'єкцію, що часто призводили до ускладнень, стали причиною розбіжностей в уряді і тимчасово були заборонені через низьку ефективність, в XX ст. стали вважатись діючим засобом у боротьбі з епідемією [1, с.69-70]. Через небезпеку занесення холери з Херсону до Харкова в 1913 р., за повідомленням професора В.Фавра, серед основних заходів були запроваджені